

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پدر و مادرهای آمریکایی برنامه‌های تلویزیونی را درد فرهنگی فرزندانشان قلمداد می‌کنند. روزنامه کریستین ساینس مانیفور ضمن اعلام این مطلب می‌نویسد: از منظر والدین آمریکایی آن چه که باعث خشونت فرهنگی فرزندان آن‌ها می‌شود برنامه‌های بدآموز تلویزیون‌های آمریکایی است.

نتایجی که از یک نظرسنجی سراسری جدید در آمریکا به دست آمده و ممکن است دولتمردان واشنگتن را لحظه‌ای به تأمل وا دارد این است که جنگ فرهنگی آمریکا ناشی از برنامه‌های خالی از ارزش تلویزیونی است.

این روزنامه نوشت در سراسر آمریکا بسیاری از والدین آمریکایی، تلویزیون به اضافه بازی‌های خشن ویدئویی، موسیقی‌های مبتذل و بی‌پایه را به عنوان تهدیدهای بزرگ‌تری در مقایسه با فیلم‌های سینمایی علیه سلامتی و اخلاق جوانان آمریکا دانسته‌اند. از هر ده آمریکایی چهار نفر آن‌ها گفتند که تلویزیون بدترین تأثیر منفی را نسبت به سایر سرگرمی‌ها روی فرزندان آن‌ها باقی می‌گذارد، بیش از ۲۰٪ گفتند که بازی‌های ویدئویی بدترین اثر را دارد و ۱۳٪ گفتند که موزیک بدترین تهدید علیه فرزندان آن‌هاست و فقط ۱۰٪ فیلم‌های سینمایی را مسبب شناختند^۱.

^۱. ماهنامه راه رشد، نیمه اول آبان ۱۳۷۹ شماره چهاردهم ص ۲.

موسیقی و تأثیرات قلبی

قلب مرکز اصلی گردش و تقسیم خون است . . . آن چه که در عمل قلب بیشتر مورد توجه است ، حرکات و ضربان منظم آن است و به وسیله همین حرکات است که قلب وظیفه خود را انجام داده و خون را به تمام اعضای بدن می رساند . . .

قسمتی از اعصاب قلب که به منزله هیأت مدیره و نظم دهنده قوای محرکه قلب به شمار می روند نیز از اعصاب سمپاتیک و پاراسمپاتیک تشکیل یافته که سمپاتیک ضربان قلب را تند می کند و پاراسمپاتیک ضربان آن را کند می نماید و در صورتی که هر دو با تعادل و توأم با یکدیگر کار کنند ، وظایف حسّاس و حرکات منظم قلب به خوبی انجام می گیرد . . . موسیقی نیز به وسیله ارتعاشات و زیر و بمها و تحریکات خارجی خود و جلب توجه شدیدی که در شنونده ایجاد می کند ، روی اعصاب قلب نیز مؤثر بوده و با تحریک آنها تعادلی را که باید پیوسته بین دو دسته اعصاب مذکور برقرار باشد بر هم می زند ، در نتیجه در نظم و انضباط تمام اعضای که از قلب بهره برداری می کنند تأثیر عمیقی داشته و نظم داخلی آنها را بر هم می زند و در نتیجه این عمل ، پایه های زندگی حیوانی از هضم و جذب ، ترشحات قلب و حرکات خون و غیره مختل گشته و تولید بیماری می گردد . بر همین اساس عدّه زیادی از موسیقی دانان و نوازندگان و کارگزاران صحنه های تئاتر و موسیقی ، دچار سکتته های قلبی شده و جان خود را از دست داده اند . . .

تجرباتی که پزشکان و متخصصین اعصاب ، روی موسیقی به عمل آورده اند چنین نتیجه

گرفته‌اند که ارتعاشات موسیقی در بالا بردن فشار خون مؤثر بوده و به کسانی که با موسیقی و صداهای مشابه آن سر و کار دارند اعلام خطر کرده‌اند. در این جا به یک نمونه اشاره می‌کنیم:

رابطه موسیقی و فشار خون

دکتر گورلد واین پس از مطالعات زیاد به این نتیجه رسید که موسیقی علت اساسی فشار خون به شمار می‌رود. او برای اطمینان از این موضوع بازوبند فشار خون را به بازوی خود بست و این نتیجه به دست آمد که اولاً هر قدر انسان از یک قطعه موسیقی بدش بیاید، همان اندازه فشار خون او بالا می‌رود. دکتر واین از تغییر فشار خون در اثر شنیدن چند قطعه موسیقی... در تعجب بود و بالاخره برای ایجاد آرامش رادیو را خاموش کرد. از همه مهم‌تر مشاهده حالات روانی خود موسیقی‌دانان است... زیرا آن‌ها به تدریج گرفتار اختلالات عصبی و حساسیت‌های مغزی گردیده و حتی بعضی‌ها در همان هنگام نواختن موسیقی، فشار خون آن‌ها بالا رفته و در اثر سکتة ناگهانی جان خود را از دست داده‌اند، چنان‌که نانی^۲ یکی از موسیقی‌دانانی است که پس از گرفتار شدن به اختلالات عصبی، روزی در حال نواختن پیانو سکتة کرد و از دنیا رفت.^۳

مالیبران و سکتة ناگهانی

مالیبران نوازنده و آوازخوانی که هنگام خواندن آواز، طوری تماشاچیان را می‌لرزاند که

^۲. خواهر مندلسن نوازنده آلمانی.

^۳. موسیقی از نگاهی دیگر قسمتی از مطالب ص ۱۲۱ تا ۱۲۴.

عده‌ای از خود بی خود شده و آن‌ها را از سالن بیرون می‌بردند و پدرش ، مانوئل کارسا نیز از موسیقی دانان مشهور بود . بالاخره مالیبران در سن ۲۷ سالگی در یکی از مراکز تئاتر هنگامی که مشغول خواندن آواز بود ، ناگهان حالت بیهوشی به او دست داده و نقش بر زمین شد و در اثر سکته ناگهانی جان داد.^۴

دکتر اوریزن اسوت مارون گوید : هیجان بزرگ‌ترین عامل سکته‌های قلبی است . . . هنرمندان اغلب به سکته قلبی در گذشته‌اند .

و از این بیان معلوم می‌شود هیجان حاصله از موسیقی تا چه حد خطرناک است.^۵

موسیقی دانان و بیماری‌ها

آمار بیماری‌های موسیقی دانان مشهور جهان و نوع بیماری آنان که عموماً مشابه یکدیگر بوده ، جای بسی توجّه و تأمل دارد که در جدول ذیل به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود :

ش	موسیقی دانان	ابتلائات روحی و جسمی
۱	ولفانگ آرماتوس	تشنج گاه و بیگاه ، بیماری‌های روانی ، ناشنوایی
۲	بتهون	پریشان فکری ، سختی شنوایی ، بیماری روانی
۳	موزارت	پریشان فکری ، سل
۴	سباستیان باخ	اختلال حواس ، ضعف اعصاب ، نایبایی
۵	شوپن	ضعف اعصاب ، سل
۶	موریس راول	اغتشاشات فکری و عصبی ، نایبایی
۷	نیچه	ضعف اعصاب ، تضادهای روحی ، جنون
۸	فردریک هندل	ضعف اعصاب ، ضعف شدید بینایی و نهایتاً نایبایی

^۴ . موسیقی از نگاهی دیگر قسمتی از مطالب ص ۱۲۱ تا ۱۲۴ .

^۵ . موسیقی از نظر دین و دانش ص ۵۱ و ۵۲ .

۹	مالیبران	ضعف شدید بینایی ، سکتته در سن ۲۷ سالگی در حال آواز
۱۰	شومان	بیماری عصبی ، فلج انگشتان ، ضعف بینایی و شنوایی ، جنون
۱۱	استراوینسکی	دردهای عصبی ، فلج پاها ، سکتته مغزی
۱۲	بولدن ^۶	اختلالات عصبی و ناراحتی‌های روحی ، جنون
۱۳	لئوناردو وارن	برابر چشم چهار هزار تماشاجی در آپرای متروپولین سکتته مغزی کرد و مرد
۱۴	جیاکومر پوچینی	سرطان حنجره ، در اثر حمله قلبی از دنیا رفت
۱۵	مندلسن	اختلالات روحی و عصبی ، سکتته
۱۶	ماریا آلتاویلا	شکنجه‌های روحی ، ضعف بینایی و نهایتاً نابینایی
۱۷	ماکسیم شاپیرو	ناراحتی‌های روحی ، هنگام نواختن پیانو سکتته کرد
۱۸	متروپولوس	اختلالات عصبی ، فشار خون بالا ، سکتته در حال اجرای موسیقی
۱۹	یوهان برامس	افسردگی ، بیماری‌های عصبی ، به خاطر بیماری عصبی جان داد
۲۰	پروکوفیف	ناراحتی‌های عصبی ، فشار خون بالا ، سکتته مغزی
۲۱	ابوالحسن صبا	فشار خون بالا ، در اثر سکتته قلبی درگذشت
۲۲	اسحاق موصلی ^۷	ناراحتی‌های اعصاب ، نابینایی
۲۳	آرمسترانک ^۸	ضعف عمومی ، افسردگی ، سکتته قلبی ^۹

مرض مانی manie^{۱۰}

موسیقی وقتی با آهنگ‌های نشاط انگیز یا با نواهای حزن آمیز و مخصوصاً اگر با

^۶ رهبر ارکستر جاز .

^۷ موسیقی‌دان معروف عصرهارون الرشید .

^۸ سلطان جاز .

^۹ موسیقی از نگاهی دیگر ص ۱۳۲ تا ۱۳۴ .

^{۱۰} دکتر هربرت کارول استاد روان شناس دانشگاه نیوهمشایر آمریکا و رئیس انجمن روان شناسان آمریکا در کتاب بهداشت روحی ، بیماری روانی مانی را به سه درجه تقسیم کرده است و علائم درجه اول آن را که به نام مانی ساده نام برده است را این‌طور تشریح می‌کند : این مرحله حالت ضعیف بیماری است ، بیمار نیز حس می‌کند که باید در جنبش و فعالیت باشد و نمی‌تواند آرام گیرد . به گفته دیگران گوش نمی‌دهد و غالباً ، انگشتانش بر روی میز زده و ضرب می‌گیرد ، همواره کارهایی که انجام می‌دهد شتاب زده و عجولانه است . هر چه بیماری شدت پیدا می‌کند ، نا آرامی مریض هم زیادتر می‌شود . . . . تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۴۸ پاورقی ۲

ارتعاشات عجیب و غریب نت‌های موسیقی همراه گردد به طور مسلّم تعادل لازمی را که بایستی بین دو دسته عصب (سمپاتیک و پاراسمپاتیک) وجود داشته باشد بر هم زده... به عنوان مثال آهنگ‌های افراطی نشاط انگیز موسیقی می‌تواند باعث نوعی تحریک اعصاب فوق‌الذکر گردیده و به طوری آنها را تهییج نماید که صاحب آن به تدریج دچار ناراحتی‌های روانی شده و در نتیجه بیداری‌های شبانه یا شب زنده‌داری‌های زیاد، فعالیت‌های بی‌موقع، خوشی‌های ناگهانی، خنده‌های بی‌جا، پرگویی، ادای سخنان مسخره و هذیان آمیز و حالت عصبانیت و ناراحتی‌های دیگر را پدید می‌آورد که با ادامه این وضع ممکن است شخص دچار مرض manie (مانی) که نوعی جنون است گردد و حتی در مواقعی که با موسیقی سر و کار ندارد، گاهی بدون اراده می‌خواند و بی‌جهت دست و پا را حرکت داده و یا با میز و صندلی به اصطلاح ضرب می‌گیرد و گاهی اداهای غیر عادی در می‌آورد.^{۱۱} در بعضی از مواقع این نوع جنون شدت پیدا کرده و شخص را به بیماری پارانویا گرفتار می‌نماید.^{۱۲}

مرض پارانویا paranoia

شخص مبتلا به این بیماری، ادعاهای بی‌مورد و خالی از حقیقت و پوچ و بی‌فایده می‌نماید و خود را از هر حیث و از هر لحاظ برتر و بلند مرتبه‌تر از اعیار^{۱۳} تصوّر می‌کند...^{۱۴}

^{۱۱}. موسیقی از نگاهی دیگر ص ۹۷ و ۹۸.

^{۱۲}. تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۴۸.

^{۱۳}. دیگران.

^{۱۴}. ساز و آواز ص ۱۲.

پایین آمدن سطح تحمل و بردباری یا خودکشی

اگر در زندگی کسانی که علاقه زیادی به شنیدن موسیقی، مخصوصاً موسیقی نشاط انگیز دارند، حوادثی رخ دهد که باعث نگرانی روحی آنها شود، بردباری و تحمل برای آنها مقدور نبوده و در بعضی از مواقع به خاطر سانحه کوچکی اقدام به خودکشی نمایند.^{۱۵}

بد خوابی، سستی، فراموشی، ... و سکت قلبی

موسیقی های غم انگیز هم به نوبه خود باعث تحریک اعصاب شده و اغتشاشات دیگری از قبیل خواب زیاد یا کم خوابی زیاد، سستی و بی حالی، غفلت و فراموشی، بی رغبتی به دنیا، بدبینی به جامعه، غم و غصه های بی مورد، سیر شدن از زندگانی، افکار درهم و برهم و امثال آن ایجاد می کند که ممکن است در اثر ناراحتی و فشار عصبی زیاد منجر به سکت قلبی شود.^{۱۶}

مرض سیکلوتیمی cyclothymie^{۱۷}

در صورتی که آهنگ موسیقی گاهی نشاط انگیز و زمانی حزن آمیز باشد (مانند برنامه های

^{۱۵}. تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۴۸.

^{۱۶}. تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۴۹.

^{۱۷}. هنری باروک Henribaruk در کتاب بیماری های روحی و عصبی راجع به بیماری سیکلوتیمی می نویسد: در این جا با کسی سر و کار داریم که گاهی خندان، گشاده رو و فعال است و گاهی اماً به خلاف حالت قبل ترش رو، گرفته و غمگین. ناگهان شادی و دل شکستگی وی از میان می رود و حالت نومیدی و ناکامی جای آن را می گیرد. ولی این احساسات چندان قوی نیستند که بتوانند فعالیت اجتماعی فرد را فلج کنند، در این حالت آن را سیکلوتیمی ساده گویند. ولی گاهی ممکن است این اختلالات ده برابر شده، دوره خرسندی به دوره حرکات شدید و اعمال غیر منظم، وضع جنون آمیز و تمایل به خودکشی تبدیل گردد. در این صورت بیماری به دو شکل جنون و مالیخولیا جلوه می کند که این حالت سیکلوتیمی شدید محسوب می شود. تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۵۱ و ۵۲

شبانه روزی رادیو و تلویزیون (و شنوندگان از هر دو قسمت استفاده نمایند ، خطر از دو سو شروع می شود . یعنی گاهی بر اعصاب سمپاتیک فشار می آورد و زمانی پاراسمپاتیک را ناراحت می کند . در حالی که شنونده تحت تأثیر موسیقی نشاط انگیز قرار گرفته ، ناگهان موسیقی غم انگیزی ، انقلاب عصبی ایجاد می کند و همین تغییر لحن برای شنونده بسیار خطرناک است و بعضاً وی را به مرض سیکلوتیمی گرفتار می نمایند^{۱۸} .

داستان بیمار سیکلوتیمی

شاهد بیماری سیکلوتیمی خانمی بودم که داستان او چنین است : بانویی کودک خردسال خود را از دست داده بود و چون دچار تأثیر شدیدی شده بود ، اطرافیانش وی را به موسیقی های مختلف مشغول نموده بودند . بعد از مدتی دچار همین عارضه روحی گردید به گونه ای که گاهی به شدت می خندید و ناگهان در حین خنده به گریه می افتاد و باز پس از مدتی حالت طرب و نشاط پیدا کرده و مشغول خنده می شد ، باز طولی نمی کشید که حالت نشاط او مبدل به اندوه می شد و باز به گریه می افتاد و ... قریب یک سال دچار این بیماری بود .

بسیار روشن است که چون بیمار قبلاً به علت فقدان فرزندش به یک ناراحتی روحی مبتلا بوده و در عوض امور معنوی با موسیقی نشاط انگیز به مبارزه با حالت اول برخاسته ، اعصاب و روان در کشمکش بین دو حالت متضاد قرار گرفته و در نتیجه این بیماری در او

^{۱۸} . تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۵۱ .

پدید آمده و آثار خود را ظاهر ساخته است. حال ببینید چه سرنوشت خطرناک و ناراحت کننده‌ای در انتظار اعصاب و روان و زندگانی بشر خواهد بود...؟!^{۱۹}

مثل مشهوریست که می‌گویند:

تا نگیری بلاد کشور را   نشوی چیره بهر پایتخت

مثل موسیقی عیناً مانند این است. و موسیقی با مسلط شدن بر اعصاب آدمی، حمله به مرکز را شروع و در نتیجه بعد از کمی نبرد فاتح می‌گردد و فرمانروایی بدن را به دست می‌گیرد. و آن وقت است که خدا باید به فریاد انسان برسد. چون موسیقی اراده انسان را سلب می‌کند و در نتیجه این کار انسان بی‌اختیار می‌رقصد، با میز و صندلی ضرب می‌گیرد، شانه تکان می‌دهد، می‌خندد و می‌گرید و پس از مدتی که موسیقی سلسله اعصاب و ستاد فرماندهی کل (مغز) را تحت سیطره و سلطه زیر و بم‌ها و ارتعاشات و تحریکات خود درآورد انضباط دیگر تشکیلات و دستگاه‌های بدن دستخوش تحوّل و اغتشاش و آشفتگی می‌گردند. خرد و اندیشه از انسان سلب می‌شود و به تدریج نیروی درآکه ضعیف شده اختلالات دماغی، آشفتگی‌های روحی و فکری، نگرانی‌های روانی پدید می‌آید. و بالاخره روزی می‌رسد که نیروی خرد و اندیشه به کلی فلج و آثار جنون و دیوانگی هویدا می‌گردد.^{۲۰}

^{۱۹}. تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۵۲ پاورقی.

^{۲۰}. ساز و آواز ص ۲۷ و ۲۸.

تحقیقات دکتر پاول

دکتر پاول مقداری از گلبول‌های سفید و قرمز خون را در یک لوله بلوری جای داد، و در لوله را محکم بست و سپس آن را در میان حوضچه‌ای پر از آب قرار داد و به وسیله برق، امواجی در آب آن ایجاد کرد که آهنگ‌های ترس‌آوری از آن برمی‌خاست. در طول ده دقیقه که این موج‌ها با آوای مخوفش ادامه داشت یک نیمه از گلبول‌ها جان سپرده و نیمه دیگر در آستانه مرگ افتاده بودند. با توجه به این آزمایش به اثر موسیقی پر سر و صدا، روی گلبول‌ها می‌توان پی برد.^{۲۱}

موسیقی و کوتاهی عمر

از آیات قرآن کریم و روایات ائمه اطهار علیهم السلام استفاده می‌شود، گناه و لهو و لعب برکت را از زندگی می‌برد و از عمر انسان می‌کاهد و چون موسیقی مطرب و لهوی گناه است، معمولاً مروجین موسیقی با وضع نامناسب و عمر کوتاه از دنیا رفته‌اند.

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرماید: کسی که با سرعت به دنبال شهوات (و خواسته‌های دل) برود، در واقع شتابان به سوی آفات می‌رود.^{۲۲}

هم اکنون اسامی برخی از آنان را همراه با مدت عمرشان ذکر می‌کنیم:

۱. استرادلا (نوازنده ایتالیایی) ..... مرگ در ۳۶ سالگی ۲. موزارت (نوازنده اطریشی) ..... در ۳۵ سالگی

^{۲۱}. ساز و آواز ص ۷۸ و ۷۹.

^{۲۲}. من تسرع الی الشهوات تسرع الی آفات. بهشت جوانان ص ۱۹۶.

۳. شوبرات (نوازنده اطریشی) در ۳۱ سالگی ..... ۴. شوپن (نوازنده لهستانی) در ۳۹ سالگی
۵. مندلسن (نوازنده آلمانی) در ۳۸ سالگی ..... ۶. گیوم لوکو (نوازنده فرانسوی) در ۲۴ سالگی
۷. پراگولوزی (نوازنده ایتالیایی) در ۲۶ سالگی ..... ۸. مالیبران^{۲۳} (نوازنده فرانسوی) در ۲۷ سالگی
۹. هوگو ولف (نوازنده آلمانی) در ۴۳ سالگی ..... ۱۰. شوسون (نوازنده فرانسوی) در ۳۰ سالگی
۱۱. نیکلادوگرینی (نوازنده فرانسوی) در ۳۲ سالگی ..... ۱۲. بلینی (نوازنده ایتالیایی) در ۳۴ سالگی
۱۳. ژرژبیزه (نوازنده فرانسوی) در ۳۷ سالگی ..... ۱۴. ناصر عبد اللهی (نوازنده ایرانی) در ۳۷ سالگی
۱۵. نیکلایی (نوازنده آلمانی) در ۳۹ سالگی ..... ۱۶. رضا قلی ظلمی (نوازنده ایرانی) در ۳۹ سالگی
۱۷. موریس ژوبر (نوازنده فرانسوی) در ۴۰ سالگی ..... ۱۸. لانر (نوازنده اطریشی) در ۴۲ سالگی
۱۹. ماکس رگر (نوازنده آلمانی) در ۴۳ سالگی ..... ۲۰. حبیب سماعی (نوازنده ایرانی) در ۴۵ سالگی^{۲۴}

بلایای طبیعی یا عذاب‌های الهی

* رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم : در میان امت من ، بلای فرو رفتن در زمین و سنگباران شدن از

آسمان به وقوع خواهد پیوست . گفتند : چه وقت چنین خواهد شد ؟

فرمود : وقتی که آلات موسیقی و کنیزان خواننده زیاد شوند و شراب بنوشند ، به خدا قسم ،

گروهی از امت من ، شب را به عیاشی و خوشگذرانی سپری می‌کنند و صبحگاهان به

میمون و خوک بدل می‌شوند ، چرا که حرام را حلال می‌شمردند و کنیزان خواننده بر

^{۲۳} . استاد معروف موسیقی .

^{۲۴} . تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان ص ۱۲۸ تا ۱۳۵ . بهشت جوانان ص ۳۶۱ کوتاهی عمر با تلخیص .

می‌گزینند و شراب می‌نوشند و ربا می‌خورند و ابریشم می‌پوشند.^{۲۵}

امیرالمؤمنین علیه السلام: بر طایفه‌ای از بنی اسرائیل، شب هنگام بلایی نازل شد، صبح فهمیدند چهار گروه از میان آنان گرفتار عذاب الهی گشته و هلاک شده‌اند که عبارت بودند از: طبل زنان، آوازخوانان، احتکار کنندگان مواد غذایی و صرافان رباخوار.^{۲۶}

* پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم: هنگامی که امت من پانزده کار انجام دهند، بلا بر آنها نازل می‌شود: هنگامی که بیت المال دست به دست بچرخد و امانت را غنیمت و صدقه را خسارت بدانند و مرد از زنش اطاعت و مادرش را نافرمانی کند و به دوستش نیکی و به پدر جفا نماید و صداها در مساجد بلند شود و کسانی از ترس شرشان مورد احترام مردم باشند و پیشوای هر گروه، پست‌ترین آنها باشد و حریر بپوشند و کنیزکان خواننده و آلات موسیقی فراهم کنند و شراب بنوشند و زنا فراوان شود، در چنین زمانی منتظر باشید بادی سرخ رنگ بوزد یا در زمین فرو روید یا مسخ شوید یا دشمن بر شما مسلط شود و کسی شما را یاری نکند.^{۲۷}

^{۲۵}. النبوی صلی الله علیه و آله وسلم: يظهر فی امتی الخسف و القذف، قالوا: متى ذلك؟ قال: اذا ظهرت المعازف و القینات و شربت الخمر و الله لیبیتن اناس من امتی علی أشر و بطر و لعب فیصبحون قرده و خنازیر لاستحلالهم الحرام و اتخاذهم القینات و شربهم الخمر و اکلهم الربا و لبسهم الحریر . وسائل الشیعه ج ۱۲ ص ۲۳۱ باب ۹۹ از ابواب ما یکتسب به ح ۳۰

^{۲۶}. عن جعفر بن محمد عن ابيه عن جده علی بن الحسین عن ابيه عن علی بن ابی طالب علیهم السلام قال: طرق طائفة من بنی اسرائیل لیلاً عذاب، فاصبحوا و قد فقدوا أربعة أصناف: الطّبالین و المغتین و ...

مستدرک الوسائل ج ۱۳ ص ۲۱۴ ابواب ما یکتسب به باب ۷۸ ح ۱۲

^{۲۷}. قال صلی الله علیه و آله وسلم: اذا عملت امتی خمس عشرة خصلة حلّ بهم البلاء: اذا كان الفیء دولاً و الامانة مغنماً و الصدقة مغرمأ

نتیجه نگهداری آلات موسیقی

در روایتی از فقه الرضا علیه السلام آمده است: کسی که چهل روز در خانه‌اش طنبور (ساز) یا عود یا چیزی از آلات لهو مثل ابزار نواختن موسیقی و شطرنج و مانند آن را نگهداری کند، گرفتار غضب خداوند می‌شود، اگر در آن مدت بمیرد، فاسق و فاجر مرده و جایگاهش آتش دوزخ است و چه بد سرانجامی است.^{۲۸}

شیر زیادتر با خواص کمتر

مجله موسیقی می‌نویسد: امروزه در دامداری از موسیقی استفاده می‌کنند و برای گاوها آهنگ‌های مخصوص می‌نوازند و ثابت شده است که موسیقی ۱۷ درصد شیر آن‌ها را زیادتر می‌کند. یکی از دوستان من که به آمریکا رفته بود همین مطلب را تأیید کرد که در سالن‌های نگهداری گاوها بلندگوهای متعدد موسیقی دیدم ولی استادمان که پیش او در رشته دامداری تحصیل می‌کردیم می‌گفت:

شیر زیادتر گاوها خواص شیر اولی و اصلی را ندارد زیرا آزمایش شده است که از شیر طبیعی رقیق‌تر است و این مسأله کاملاً عقلی است زیرا موسیقی است که حتی در

و اطاع الرجل امرأته و عصی امه و برّ صدیقه و جفا اباه و ارتفعت الاصوات فی المساجد و اکرم الرجل مخافة شرّه و کان زعیماً القوم ارذلهم و لبسوا الحریر و اتخذوا القینات و المعازف و شربوا الخمر و کثر الزنا فارتقبوا عند ذلک ریحاً حمراء و خسفاً او مسخاً و ظهور العدو علیکم ثم لاتنصرون . وسائل الشیعه ج ۱۲ ص ۲۳۱ و ۲۳۲ باب ۹۹ از ابواب ما یکتسب به ح ۳۱

^{۲۸} . عن فقه الرضا علیه السلام : أنه من لقی (أبقی) فی بیته طنبوراً ، او عوداً ، او شیئاً من الملاهی من المعزفة والشطرنج و اشباهه اربعین یوماً فقد باء بغضب من الله فان مات فی اربعین مات فاجراً فاسقاً مأواه النار و بس المصیر .

مستدرک الوسائل ج ۱۳ ص ۲۱۸ ابواب ما یکتسب به باب ۷۹ ح ۱۰ . بحارالانوار ج ۷۹ ص ۲۵۳ باب المعازف والملاهی ح ۱۱

حیوانات هیجان ایجاد می کند و این هیجان نظم طبیعی بدن آن ها را به هم می زند و سرعت آن را زیاد می کند ولی قطعاً باید دانست که این سرعت غیر طبیعی و مضر است و این موسیقی نیست که شیر را زیاد و رقیق می کند بلکه این عمل عاملش هیجان است که خطرناک ترین چیزهاست.^{۲۹}

سؤال: آیا در آموزش موسیقی برای مقاصد مختلف (مثلاً هنر، طبابت، افزایش شیردام، افزایش رشد گیاه و...) می توان از معیار حرمت تجاوز نمود؟
آیت الله صافی گلپایگانی: این مقاصد هیچ کدام مجوز نمی شود.^{۳۰}

آیت الله بهجت: موارد استفاده از موسیقی موجب تغییر حکم شرعی آن نمی شود.^{۳۱}

موسیقی سبب بی برکتی

* امام سجّاد علیه السلام: خداوند به امتی که در بین آن ها بربطی^{۳۲} صدا می دهد و عودی ناله می کند^{۳۳}، برکت نخواهد داد.^{۳۴}

موسیقی، کفران نعمت

* امام صادق علیه السلام: هر کس خدا به او نعمتی دهد و او با نی بر آن نعمت حاضر شود،

^{۲۹}. موسیقی از نظر دین و دانش ص ۲۲ و ۲۳

^{۳۰}. جامع الاحکام ج ۱ ص ۲۹۳ س ۱۰۰۵.

^{۳۱}. استفتائات از محضر آیت الله بهجت ج ۴ ص ۵۲۱ س ۶۳۱۷

^{۳۲}. بربط و عود دو نوع از آلات موسیقی.

^{۳۳}. ظاهر روایت نکوهش نواختن عود در مراسم عزاست.

^{۳۴}. قال: لا یقدّس الله امة فیها بربط یقعقع و نایة تفجّع.

کفران نعمت کرده است...^{۳۵}.

لعن و نفرین کبوتر راعبی

* مردی از امیرالمؤمنین علی علیه السلام پرسید: معنی صدای کبوتر راعبی^{۳۶} چیست؟

حضرت فرمود: آن پرنده، آنان را که اهل آلات موسیقی و نی و عود هستند، لعن و نفرین می کند^{۳۷}.

مردمان پست و فرومایه؟

* شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید: مردمان پست و فرومایه کیانند؟ فرمود: آنان که شراب می نوشند و طنبور می زنند^{۳۸}.

نهی از سلام به شش گروه

امیرالمؤمنین علی علیه السلام: سلام کردن به شش گروه سزاوار نیست: یهود و نصاری، کسانی که نرد و شطرنج بازی می کنند، کسانی که شراب می نوشند و بربط و طنبور می نوازند، کسانی که مادران خویش را وسیله تفریح خود می سازند^{۳۹} و شعراء (شاعرانی که شعرهای

^{۳۵}. قال: من انعم الله عليه بنعمة فجاء عند تلك النعمة بمزمار فقد كفرها.

فروع کافی ج ۶ ص ۴۳۲ و ۴۳۳ ح ۱۱، وسائل الشیعه ج ۱۲ ص ۲۳۳ باب ۱۰۰ از ابواب ما یکتسب به ح ۷

^{۳۶}. نوعی کبوتر که بانگ برمی آورد.

^{۳۷}. الرضوی علیه السلام فی حدیث الشامیّ أنّه سأل امیرالمؤمنین عن معنی هدیّر الحمامة الراعیه [عبیه] قال: تدعو علی اهل المعازف والمزامیر و العیدان.

وسائل الشیعه ج ۱ ص ۲۳۴ باب ۱۰۰ از ابواب ما یکتسب به ح ۱۰

^{۳۸}. عن السیاری رفعه عن ابی عبدالله علیه السلام انه سئل عن السفلة. فقال: من یشرب الخمر و یضرب بالطنبور.

وسائل الشیعه ج ۱۲ ص ۲۳۴ باب ۱۰۰ از ابواب ما یکتسب به ح ۱۱

^{۳۹}. ممکن است منظور کسانی باشد که به مادران دیگران فحش می دهند و دیگران نیز در مقابل به مادران ایشان فحش می دهند و بدین

باطل یا بیهوده می‌سرایند) .^{۴۰}

اشتغال به آلات لهو از گناهان کبیره

مرحوم شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرضا با سند خویش از فضل بن شاذان از امام رضا علیه السلام نقل کرده است که آن حضرت در نامه‌ای که به مأمون نوشت، در ضمن شمردن گناهان کبیره نوشته است: ... و اشتغال به آلات لهو...^{۴۱}.

صنعت حرام

در فقه الرضا آمده است: بدان خدا تو را رحمت کند هر صنعتی که بندگان خدا یاد می‌گیرند، مانند: نویسندگی، حسابداری، تجارت و امثال آن همه این‌ها حلال است، هم‌چنین یاد دادن آن‌ها، کارکردن با آن‌ها و مزد گرفتن بر آن‌ها نیز حلال می‌باشد... مگر صنعتی که حرام یا مورد نهی خدا باشد مانند: خوانندگی و نوازندگی و ساختن آلات و وسائل آن... و ساختن دایره، عود و امثال آن... و توفیق از خداست.^{۴۲}

وسيله با هم شوخی می‌کنند.

^{۴۰} . عن علی علیه السلام فی حدیث قال : ستة لا ینبغی ان یسلّم علیهم : الیهود و النصارى و اصحاب النرد و الشطرنج و اصحاب الخمر و البریط و الطنبور و المتفکّهون بسبب الامّهات و الشعراء .

وسائل الشیعه ج ۸ ص ۴۳۲ باب ۲۸ از ابواب احکام العشرة ح ۶، بحار الانوار ج ۷۹ ص ۲۵۲ باب المعازف و الملاهی ح ۷

^{۴۱} . عن الرضا علیه السلام فی کتابه الی مأمون قال : ... و اجتناب الکبائر و هی ... و الاشتغال بالملاهی ...

وسائل الشیعه ج ۱۱ ص ۲۶۱ باب ۴۶ از ابواب جهاد النفس، ح ۳۳

^{۴۲} . اعلم یرحمک الله ان کلّ ما یتعلّمه العباد من اصناف الصنایع، مثل الکتاب و الحساب و التجارة ... فحلال کلّه تعلیمه و العمل به و اخذ الاجرة علیه ... اللهم الا ان ینصّر صناعه محرّمه، او منهیاً عنها، مثل الغناء و صنعة آلاته ... و مثل صنعة الدقّ و العود و اشباهه و عمل الخمر و المسکر و الالات الّتی لاتصلح فی شیء من المحلّلات فحرام عمله و تعلیمه و لا یجوز ذلك و بالله التوفیق .

جامع احادیث شیعه ج ۱۷ ص ۱۵۲ و ۱۵۳ ابواب ما یکتسب به باب ح ۱۸

مبارزه با رسوم جاهلیت

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم : خدای تعالی ، مرا برای هدایت مردم و به عنوان رحمت بر آنان مبعوث نموده و امر فرموده است که نی و تار و آلات موسیقی ، بتها و کارهای زمان جاهلیت را از بین ببرم و ... خرید و فروش و درآمد حاصله از آن و تجارت آلات موسیقی حرام است ... ۴۳ .

دعای افرادی که مستجاب نمی شود

از نوف بکالی نقل شده : در یکی از شبها امام علی علیه السلام را دیدم که برای عبادت از بستر خود خارج شد ، نگاهی بر ستارگان آسمان افکند . سپس به من فرمود : ای نوف ! خوابی یا بیدار ؟ عرض کردم : بیدار . فرمود : ای نوف ! خوشا به حال پارسایان در دنیا ، متمایلان در آخرت ، آنان که زمین را فرش ، خاکش را بستر ، آب آن را عطر و قرآن را همچون لباس زیرین و دعا را لباس رویین قرار دادند ، سپس دنیا را به روش مسیح علیه السلام طی کردند و در ادامه فرمود : ای نوف ! داود علیه السلام در چنین ساعتی از شب از خواب برخاست و گفت : این همان ساعتی است که هیچ بندهای در آن دعا نمی کند جز این که مستجاب می شود ، مگر آن که مأمور جمع مالیات برای حاکم ظالم یا جاسوس مخفی او یا مأمور انتظامی او

۴۳ . ان الله تعالی بعثنی هدی و رحمة للعالمین و امرنی أن أمحو المزامیر و المعازف و الاوتار و الاوتان و أمور الجاهلیة ... ان آلات المزامیر شراؤها و بیعها و ثمنها و التجارة بها حرام ... مستدرک الوسائل ج ۱۳ ص ۲۱۹ ابواب ما یکتسب به باب

یا این که نوازنده ساز و طنبور و طبل بوده باشد.^{۴۴}

نوازنده دشمن خداست

صفوان بن امیه می‌گوید: در خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بودیم که مردی به نام عمرو بن مُرّه عرض کرد: یا رسول الله، خداوند شقاوت و بدبختی را برای من حتمی کرده است به گونه‌ای که مخارجم را نمی‌توانم تأمین کنم مگر از راه دایره زدن! شما اجازه بدهید من خوانندگی و نوازندگی بکنم بدون این که گناه آشکار دیگری بر آن بیفزایم.

حضرت با ناراحتی فرمود: اجازه داده نمی‌شود و هیچ کرامتی برای تو نیست، تو دروغ می‌گویی ای دشمن خدا، روزی تو را خداوند از راه حلال و طیب و پاک مقدر فرموده است و تو آن را از راه حرام به دست می‌آوری و به جای رزق حلال قرار می‌دهی!...
برخیز و برو و به درگاه خدا توبه کن.^{۴۵}

شنیدن حمد و ثنای ملائکه

در خبر است که خداوند متعال در قیامت می‌فرماید: ای فرشتگانی که به حمد و ثنای من مشغول هستید! صدایتان را به گوش کسانی که در دنیا گوش و زبان خود را از غنا باز داشته‌اند، برسانید.^{۴۶}

^{۴۴}. نهج البلاغه ص ۴۶۰ حکمت ۱۰۴.

^{۴۵}. سنن ابن ماجه ج ۲ ص ۸۷۱ و ۸۷۲ کتاب الحدود باب ۳۸ ح ۲۶۱۳. کنز العمال ج ۱۵ ص ۲۲۱ و ۲۲۲ ح ۴۰۶۷۱

^{۴۶}. فی الخبر: ان الله يقول يوم القيامة: ملائکتی! من حفظ سمعه و لسانه عن الغناء فاسمعه حمدی و الثناء علیّ.

گوش کن دوست

گوش کن دوست اگر عاقلی و پاک سرشت
جایگاهت بکند خالق افلاک بهشت
موسیقی کور کند چشم جهان بینت را
می رباید ز کفت عقل و دل و دینت را^{۴۷}

ادامه مطلب در نشریه پیام دین با عنوان موسیقی ج ۴

فهرست

۱۳	..... نتیجه نگهداری آلات موسیقی	۱	..... خانواده های آمریکایی و برنامه های تلویزیونی
۱۳	..... شیر زیادتر با خواص کمتر	۲	..... موسیقی و تأثیرات قلبی
۱۴	..... موسیقی سبب بی برکتی	۳	..... رابطه موسیقی و فشار خون
۱۴	..... کفران نعمت ، موسیقی	۳	..... مالبران و سکنه ناگهانی
۱۵	..... لعن و نفرین کیبوتر رابعی	۴	..... موسیقی دانان و بیماری ها
۱۵	..... مردمان پست و فرومایه ؟	۵	..... مرض مانی
۱۵	..... نهی از سلام به شش گروه	۶	..... مرض پارانویا
۱۶	..... اشتغال به آلات لهو از گناهان کبیره	۷	..... پایین آمدن سطح تحمل و بردباری یا خودکشی
۱۶	..... صنعت حرام	۷	..... بدخواهی ، سستی ، فراموشی ، ... و سکنه قلبی
۱۷	..... مبارزه با رسوم جاهلیت	۷	..... مرض سیکلوتیمی
۱۷	..... دعای افرادی که مستجاب نمی شود	۸	..... داستان بیمار سیکلوتیمی
۱۸	..... نوازنده دشمن خداست	۹	..... تحقیقات دکتر پاول
۱۸	..... شنیدن حمد و ثنای ملائکه	۹	..... موسیقی و کوتاهی عمر
۱۹	..... گوش کن دوست	۱۱	..... بلایای طبیعی یا عذاب های الهی

تذکر : منابع تفصیلی موسیقی ج ۳ در انتهای موسیقی ج ۸ ذکر گردیده است .